

БЪЛГАРСКИ ДАРИТЕЛСКИ ФОРУМ

ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА • 2019

Български дарителски форум

Годишен отчет за дейността • 2019

Съдържание:

Въведение	3
Ключови резултати през 2019 година.....	4
Отчет за дейността на БДФ през 2019 г. по стратегически направления	5
Целенасочено, ефективно и устойчиво дарителство в България.....	5
Среда, подкрепяща и насърчаваща дарителите в България	13
Популяризиране на дарителството като ценност.....	16
Какво ново за БДФ през 2019 г.?	24
Членове на БДФ, представяне на Управителен съвет и екип.....	27
Финансова информация към Годишен отчет за дейността • 2019	29

Въведение

С голяма радост изпратихме 2019 – година на преосмисляне, отстояване и планиране.

И ако в последните няколко години говорехме за дарителството в България в контекста на нестабилна среда и неразбиране на ролята на гражданските организации, то през изминалата година станахме свидетели на няколко кризи на доверие: от родители към родители, от обществени групи към институции, от институции към социални партньори, от хората към държавността. Нечуваемост в общуването, фалшиви новини, популистки герои - всичко това вибрираше ежедневно в публичното пространство.

В залог на общите настроения се оказаха и гражданските организации. Степента на общественото недоверие към тях нарасна. Политици-демагози публично приписваха зловредна мисия на всички български НПО, включително и на международните фондации, които инвестират средства у нас. Крайно консервативни общностни лидери открыто призоваваха към саморазправа със защитници на правата на децата или жертвите на домашно насилие. Силно поляризираните нагласи към смисъла на неправителствените организации, опитите за налагане на прекалена регулация на нестопанския сектор и тежката медийна и публична среди бяха трите основни предизвикателства пред гражданските организации у нас.

Анти-НПО риториката в България бе в синхрон със звученето и в други европейски страни. Въпреки това обаче, фондациите останаха най-големият дарител по обем дарени средства пред компании и индивидуални дарители.

Сред практиките на компаниите – дарители не бяха отчетени съществени промени през 2019 г. Повлияни от несигурната политическа среда и следвайки принципа да подкрепят каузи, които са консенсусни в обществото и не предизвикват въпроси, големите корпоративни дарители продължиха да инвестират в социално отговорни програми. Интегриране на КСО практиките в усилията, насочени към изграждането на бранд, бе посока, която те много развиха. Вследствие на това нарасна броят на вътрешни инициативи за въвличане на служителите и насырчаването им да предлагат и развиват проекти в полза на социални каузи или мащабни доброволчески акции.

Имайки предвид цялостния контекст и това, че институциите не допринасят директно за нормативна среда, насырчаваща дарителството в подкрепа на граждански организации и социални каузи, усилията на частните дарители – фондации и компании, заслужават адмирации. Благодарение на споделения ресурс се запази възможността да се подкрепят и развиват добри инициативи за решаване на значими обществени проблеми.

Ключови резултати през 2019 година

- 2** ДИСКУСИОННИ СРЕЩИ НА ДАРИТЕЛИ
С МИНИСТРИ ПО ИНИЦИАТИВА НА БДФ
- 5** НОВИ ЧЛЕНОВЕ В ОБЩНОСТТА НА
БЪЛГАРСКИ ДАРИТЕЛСКИ ФОРУМ
- 7** УЧАСТИЯ В ОБУЧЕНИЯ И ПРЕЗЕНТАЦИИ ПО
ТЕМИТЕ ДАРИТЕЛСТВО И КСО
- 8** СТАНОВИЩА ПО ПРОЕКТИ НА
НОРМАТИВНИ ДОКУМЕНТИ
- 14** КОМПАНИИ И ОРГАНИЗАЦИИ,
КОНСУЛТИРАНИ ОТ БДФ
- 43** КАНДИДАТУРИ В КОНКУРСА
„НАЙ-ГОЛЯМ КОРПОРАТИВЕН ДАРИТЕЛ“
- над 1** МЛН. ЛЕВА ДАРЕНИ ПРЕЗ DMS

Отчет за дейността на БДФ през 2019 г. по стратегически направления

Целенасочено, ефективно и устойчиво дарителство в България

Основна стратегическа цел на БДФ е да допринася за развитието на дарителски практики, които адресират реална и осъзната потребност от промяна в различни обществени сфери. Дарителите в общността на БДФ не просто предоставят собствен ресурс за значими социални каузи, но и проследяват отговорно постигането на общо споделени цели. Ключови актьори в реализирането на дарителските програми са както директорите и мениджърите на високо ниво в организацията, които определят приоритети и сфери на подкрепа, така и служителите. Като мрежа на едни от най-големите и успешни институционални дарители – фондации и компании, БДФ предоставя пространство за обмен на специфични знания, опит и споделяне на идеи за дарителски инвестиции с реално въздействие в постигане на желана промяна.

През 2019 г. успяхме да организираме две срещи с министри в сфери, приоритетни за частните дарители в страната

- Втора среща на дарители в образованието с участието на просветния министър Красимир Вълчев, януари 2019 г.

През 2018 г. бе проведена първата среща на компании и фондации, които инвестират значим ресурс в сферата на образованието, с министър Красимир Вълчев. През 2019 г. бе проведена последваща дискусия, в рамките на която министър Вълчев запозна дарителите с основните приоритети на държавата в образованието. Най-важните сред тях са връщането и задържането на децата в училище, модернизацията на образованието, включително на материалната база в училищата, връзката между образованието и пазара на труда. Акцент в срещата бе поставен на възможностите за интегриране на иновативните модели, развити с частни инвестиции в различни сфери на образованието и доказали своята ефективност, като част от учебните програми.

Домакин на събитието беше 31-о Средно училище за чужди езици и мениджмънт в София – един от активните участници в програмата „Научи се да даряваш“ на БДФ.

- Дискусия с министър Боил Банов за ролята на дарителите в сферата на културата и изкуствата, септември 2019 г.

В откровен разговор министър Банов сподели разочароването си от „ленивостта“ и „аморфността“ на много ръководители на културни институции, когато се отнася до осигуряване на парите, необходими за нормалното функциониране на управляваните от тях звена. Той и участниците в срещата се обединиха около мнението, че държавата и

дарителите заедно трябва да работят за повишаване капацитета на културните оператори по отношение на набирането на средства. Министърът на културата обеща да подкрепи промени в Закона за меценатството, които да облекчат административните процедури при ползването на данъчни облекчения за дарения в сферата на изкуството и културата. На срещата директорът на БДФ връчи на министър Банов изготвеното съвместно със Сдружението за модерна търговия и Българската асоциация на PR агенциите (БАПРА) предложение за промяна в Закона за радиото и телевизията. Целта е да се улесни споменаването на имената на дарителите в електронните медии.

През 2019 г. БДФ организира следните мрежови събития и тематични срещи за своите членове

- **Първа обща среща на членовете на БДФ, февруари 2019 г.**

По традиция в началото на годината членовете на БДФ представят приоритети и механизми, чрез които ще инвестират дарителски ресурс през годината. В общата дискусия бяха очертани и основните предизвикателства на средата, която има пряко отношение върху развитието на дарителските програми. Представителите на компании и фондации, които взеха участие в срещата, посочиха конкретни проблеми, за решаването на които търсят съмишленици в своите застъпнически кампании.

- **Общо събрание на БДФ, май 2019 г.**

На 21 май бе проведено Общото събрание на БДФ. Срещата бе не само протоколна, за взимане на решения, касаещи работата и развитието на организацията. Членовете на Форума допринесоха с идеи за нови активности и програми, които биха повишили ефективността както на общите усилия на компании и фондации за промяна на средата, така и за нови партньорства в различни приоритетни сфери.

- **Митове и истини за новата стратегия за детето: Среща с участието на „УНИЦЕФ България“ и фондация „ОУК“, май 2019 г.**

Общественото обсъждане на Националната стратегия за детето 2019 – 2030 бе един от поводите, които ескалираха напрежението в страната. БДФ организира дискусия с членовете си по темата, като представители на УНИЦЕФ България и фондация „ОУК“ споделиха експертно мнение. Бяха обсъдени възможни действия за неутрализиране на негативната кампания срещу стратегията за детето и НПО сектора като цяло.

- **„Партньорства за култура“ към Столична община, октомври 2019 г.**

БДФ бе част от инициатива, която имаше за цел да се обсъдят и планират конкретни стъпки от страна на Столична община, чрез които да се стимулира повече корпоративна подкрепа за култура, изкуство и общественополезни дейности. В рамките на два месеца бяха проведени проучване сред корпоративни дарители, експертна дискусия и среща с представители на частни дарители.

**Предоставени консултации
от екипа на БДФ през 2019 г.**

● **За структуриране на дарителски програми и инициативи:**

- „**Кауфланд България**“ за преструктуриране на дарителска програма, определяне на приоритети, цели, механизми и очаквано въздействие;
- „**Силвър Стар Моторс**“ за планиране на дарителска програма за подкрепа на ученици;
- **Ротаракт клуб в София** за подготовка на кампания за борба с домашното насилие;
- **Омбудсман на Република България** - практически препоръки за набиране и управление на доброволци за социална трапезария в София;
- “**GemSeek България**” - предложени стъпки за систематизиране на КСО политиката на компанията;
- **Vivacom** за преструктуриране на дарителската кампания „Жълти стотинки“ и избор на кауза за подкрепа. Изданието на кампанията за 2019 г. бе проведено в периода септември - декември, а набраните средства са в подкрепа на Сдружението на олимпийските отбори по природни науки;
- „**Аурубис България**“ за дизайн на ученически конкурс за подобряване на училищната среда в град Златица;
- **Обществени дарителски фондове в Бяла Слатина, Оряхово и Козлодуй** за планиране на годишен план за работа;
- **Сдружение „Първи юни“** от Бяла Слатина за структуриране на процеса за оценка и анализ на програма, чрез която сдружението предоставя финансова подкрепа за малки проекти;
- **Фондация „Културни перспективи“** за стипендиантската програма за млади артисти в пет области на изкуството “С усилие към звездите“;
- „**Ти и Lidl за по-добър живот**“ за анализ на постигнати резултати и планиране на новото издание на програмата в партньорство с “Лидл България“ и фондация “Работилница за гражданска инициативи“;
- **Clean Air Fund** - новоучреден фонд, който ще финансира проекти за борба със замърсяването на въздуха и здравословни условия на живот;
- „**Еврохолд**“ за разработване на дарителска програма и идентифициране на граждански организации - потенциални партньори;
- „**Лидл България**“ – за разпределение на средства, набрани от базари и инициативи на служители.

● **За директно предоставяне на дарителски ресурс:**

- „**Лидл България**“ за разпределение на:
 - дарение на кухненски съдове и прибори за хранене;
 - парично дарение на почти 10 000 лв., събрани от вътрешна разпродажба сред служители на компанията;

- детски играчки;
 - „Софарма“ за разпределение на хранителни добавки сред хора в нужда.
- **Обучения и презентации:**
 - „Набиране на средства“ за учители от програмата “Заедно в час” по покана на фондация “Промяната”;
 - „Гражданският сектор и дарителството в България“ за екипа на Институт за пазарна икономика;
 - „Механизми и възможности за набиране на средства за каузи“ в рамките на конференция на тема “Положително развитие и стъпки напред за образователна интеграция на децата-бежанци”, организирана от “Мулти култи колектив” и със съдействието на Министерството на образованието и ВКБОН;
 - „Добри дарителски практики на бизнеса и индивидуални дарители“ в рамките на конференция “Промени за устойчивост” в Скопие, Северна Македония, по покана на македонската организация “Конект”;
 - „Успешни подходи за набиране на дарения“ за членове на Национална мрежа за децата;
 - „Аз, дарителят“ - представяне пред участници в годишната среща на стипендиантите на Американска фондация за България.

Информиране на членовете

През 2019 г. продължихме да споделяме ресурсна информация с членовете по теми, свързани с развитието на организацията или с развитие на дарителството.

Основните канали бяха както следва:

- **Новини от БДФ:** месечен бюллетин с актуална информация за програми, инициативи и предстоящи събития на членовете и екипа;
- **Седмичен мониторинг за промени и обществени обсъждания на нормативни документи,** които имат отношение по темите *Дарителство* и *Гражданско участие*; резултатите се разпространяват електронно;
- **Седмичен мониторинг на медийното съдържание, свързано с дарителски и други CSR практики** на членове и дарители извън общността на БДФ; резултатите се разпространяват електронно;
- **Календар със събития на членовете** на страницата на БДФ;
- **Дарителски бюллетин:** периодично електронно издание (на всеки 4 месеца), посветено на дарителството, което представя конкретни програми и инициативи; съдържанието се споделя с членовете на БДФ и организации и практики извън общността на Форума;
- **Alliance Magazine:** електронен бюллетин за развитие на филантропията и социалните инвестиции; БДФ има платен абонамент, като съдържанието се споделя периодично с членовете;
- **Уеб сайт на БДФ** (dfbulgaria.org) и ФБ организационен акаунт.

Изданията на Дарителския бюллетин целят споделяне на информация за успешни дарителски практики и представяне на ефективни и устойчиви механизми. През 2019 г. темите бяха:

- **Първо издание на националната кампания „БЪЛГАРИЯ ДАРЯВА“, март 2019** – в броя бяха представени каузите:
 - **Да отгледаш родител** - Наръчник за бащи и майки на фондация „Благотворител“;
 - **Код „Зелено“** - международен летен университет за биосферните паркове на Българска фондация „Биоразнообразие“;
 - **Другият течен възможен живот** - „Шанс за невидимите супер майки“ на Български фонд за жените;
 - **На края на света, в края на времето** - Домашни грижи за стари хора на фондация „Проект Северозапад“;
 - **Градът е голям и спасение дебне отвсякъде** - Подкрепа за повишаване на самостоятелността на младежи с интелектуални затруднения от Дневен център „Светове“.
- **Уроци за доброто или представяне на програмата „Научи се да даряваш“, септември 2019** – в броя бяха споделени емоционални моменти, наблюдения от прилагането на програмата и как учениците откликват на темите „дарителство“ и „доброволчество“ от учителите: **Ели Георгиева от 105-о СОУ „Атанас Далчев“ в София, Лилия Рачева от Основно училище „Никола Й. Вапцаров“ в Казанлък и Иrena Мицковска от Начално училище „Хаджи Генчо“ в Тетевен.**
- **Устойчивостта на дарителството, декември 2019 г.** – тема, която бе акцент и на годишната церемония за награждаване на победителите в четиринаесетия конкурс „Най-голям корпоративен дарител“ на БДФ. В синхрон с тази идея отличията бяха връчени от ръководители на шест образователни, здравни и културни институции, създадени с дарения или обитаващи сгради, построени с дарителски средства през миналото столетие или дори още по-рано. В бюлетина бяха припомнени важни факти от историята на тези институции, белязани със символа на дарителството. **Софийският университет „Св. Климент Охридски“, Стопанската академия „Димитър А. Ценов“ в Свищов, Медицинският колеж „Йорданка Филаретова“ в София, Началното училище „Хаджи Генчо“ в Тетевен, Регионалната библиотека „Априлов – Палаузов“ в Габрово, Националният център по заразни и паразитни болести** – всички те пазители на дарителската воля, която, благодарение на стотици сърцата хора в тях, е успяла да оцелее до днес въпреки турболенциите на времето.

Нови членове в БДФ:

5 дарителски организации се присъединиха към общността на Български дарителски форум

- **Фондация „Карол Знание“:** От своето създаване в началото на 2018 г. тя се фокусира върху подкрепа за млади учени, които работят по значими научни теми и проекти с практическа приложимост. Всяка година фондацията предоставя докторантска стипендия в размер на 8 000 лв. и реализира програмата „Предприемачи в науката“, която включва обучение и конкурс с награден фонд 30 000 лв.
- **Благотворителна фондация към Международен женски клуб – София:** Международният женски клуб е една от

най-старите благотворителни организации в България с 30-годишна дарителска история. Фондацията организира ежегоден коледен благотворителен базар, който се осъществява с подкрепата на чуждестранните посолства и мисии в България. Базарът е най-голямото благотворително събитие на Балканите и се разраства всяка година. През последните две години са подкрепени 54 проекта, като по-значими са: летният лагер за деца-сираци на "Агапедия България"; сдружение "Международен съвет на самодейните средища „Хлебна къща“" с проекти за обучение на ромски деца; Български хелзинкски комитет с проекта им за картографиране на убийствата на жени в България; фондация „Заедно в час“ с проект за подготовка на хора с изявени лидерски качества за учители в крайно нуждаещи се училища, "Каритас" и др.

- **Фондация "Евгений Мосинов"**, учредена в памет на бургаския адвокат Евгений Мосинов - преподавател в Центъра по юридически науки и в Центъра по икономически и управленски науки на Бургаския свободен университет /БСУ/. Фондацията е създадена с цел подкрепа в предоставянето на висококачествено образование, повишаване на възможностите за професионална и личностна реализация, стимулиране и мотивация на талантливи студенти от БСУ за развитие в областта на правото чрез предоставяне на стипендии, организиране на конференции, състезания и др.
- **Фондация „Трейс за хората“** - създадена на 2 юли 2014 г. с решение на Съвета на директорите на „Трейс груп холд“ АД, за да обедини усилията на фирмите от групата в областта на социалната и корпоративната отговорност. Фондацията подкрепя проекти в областта на културата, изкуството, науката, образованието и спорта; работи за запазване на християнските ценности и популяризиране на българската история и традиции. През 2018 г. "Трейс за хората" е инвестирила в социални, общественозначими и спортни каузи над 1 млн. лв.
- **Национален дарителски фонд "13 века България"**, който се присъедини към БДФ като наблюдател. „13 века България“ е първата и единствена по рода си държавно-обществена организация за дарителска дейност в България, учредена във връзка с честването на 1300 години от създаването на българската държава. Нейната мисия е да организира и подпомага дарителската дейност от български и чуждестранни физически и юридически лица в подкрепа на образованието, науката, културата, възстановяването и опазването на исторически и културни ценности, здравеопазването и други социални сфери. Фондът е със статут на официални отношения с ЮНЕСКО за периода 2015 — 2021 г.

НАЦИОНАЛЕН
ДАРИТЕЛСКИ ФОНД
„13 ВЕКА БЪЛГАРИЯ“

Признателност и отличия на дарителски инициативи

БДФ НАГРАДИ НАЙ-ГОЛЕМИТЕ КОРПОРАТИВНИ ДАРИТЕЛИ

За 14-а поредна година БДФ награди най-големите корпоративни дарители и най-успешните партньорства между компании и неправителствени организации в нашата страна. Домакин на церемонията беше г-н Румен Радев – Президент на Република България. „*Всеки дарява според възможностите си, затова не деля дарителите на малки и големи. Дарителството не означава да дадеш финансови средства, а да имаш осъзнат подход към проблемите на другите и към развитието на цялото общество*“, заяви държавният глава в началото на събитието.

По традиция той връчи персоналната награда за значим принос за развитието на дарителството в България. Носители на приза в индивидуалната категория станаха **Нели и Робърт Гипсън**. Те бяха отличени за тяхната щедрост в образованието, културата и съхраняването на българската памет.

Отличените през 2019 г.:

Категория „Най-голям обем финансово дарения“

„Кауфланд България“

През миналата година дружеството на „Кауфланд“ в България е дарило над 464 хил. лв. Подкрепени са множество социални, образователни и местни проекти в различни части на страната.

Категория „Най-голям обем нефинансово дарения“

„Данон Сердика“

„Данон Сердика“ предоставя безвъзмездно свои продукти в подкрепа инвалидни дружества, домове за деца, социални кухни и др. Само през 2018 г. компанията е предоставила 35 280 кг млечни продукти на обща стойност над 255 хил. лв.

Категория „Най-голям принос чрез доброволен труд на служителите“

„Хюлет-Пакард глобъл деливъри България сентър (HPE)“

През 2018 г. служителите на HPE са дарили 5900 часа доброволен труд на обща стойност 158 651 лв. Всички доброволчески акции са били в рамките на работното време в съответствие с т.нар. Voluntary Time Off Policy, според която всеки служител има право да отделя до 60 часа от работното си време на година за доброволчески труд. В допълнение, за всеки час доброволчески труд служителите получават по 5 USD. Те са предоставени от HPE Foundation и могат да бъдат използвани само и единствено за дарения към одобрени неправителствени организации, част от платформата HPE Gives.

Категория „Най-щедър дарител“

„Трейс груп холд“

Чрез корпоративната фондация „Трейс за хората“ са подкрепени множество каузи в сферата на културата, изкуството, историческото наследство, науката, образоването, спорта. Компанията е дарила 1.91% от печалбата си преди облагането с данък за 2018 г.

Категория „Най-добра дарителска програма“

„ТехноЛогика“

Интерактивният детски център за наука и технологии TechnoMagicLand (ТехноМеджикЛенд) е логична следваща крачка в систематичните усилия на „ТехноЛогика“ в помощ на образованието. Компанията работи с висшите училища от 1993 г., а чрез TechnoMagicLand цели да провокира интереса към природните и инженерните науки, технологиите и математиката (т.нар. STEM умения) у децата между 7 и 14 г. Детският център е открит през юни 2018 г. с инвестиция от над 750 хил. лв. Още над 300 хил. лв. ще бъдат вложени в него до края на 2021 г. През първата година от своето съществуване TechnoMagicLand е приел 14 хил. посетители от България и 18 държави от цял свят.

Категория „Най-устойчива дарителска програма“

„Нова броудкастинг груп“

От 2014 г. насам програмата „Промяната“ открива мотивирани социални предприемачи и им помага да реализират идеите си за по-добро и сигурно бъдеще на българските деца и младежи. Избраните социални предприемачи получават за период между една и пет години подкрепа под формата на първоначално финансиране, бизнес обучения, менторство, медийна подкрепа и възможност да станат част от общност от социални предприемачи в България и чужбина. Всяка година компанията инвестира в инициативата 190 хил. лв., които се разпределят за набиране, селекция и подкрепа на социалните предприемачи.

Категория „Най-сполучливо партньорство“

„Лидл България“, фондация „Работилница за гражданска инициативи“ и Български дарителски форум за инициативата „Ти и Lidl за по-добър живот“

Чрез инициативата „Ти и Lidl за по-добър живот“ компанията подкрепя проекти на гражданска организација в цялата страна в сферата на образоването, околната среда, културата, историческото наследство и активния начин на живот. Във всеки етап от реализацията на

програмата търговската верига ползва опита и експертизата на неправителствени организации в лицето на своите партньори – фондация „Работилница за граждански инициативи“ (ФРГИ) и Български дарителски форум (БДФ). В двете издания на инициативата до момента са финансиирани общо 51 проекта на стойност 390 000 лв. Фондът на програмата, чрез който се предоставя финансова подкрепа за граждански организации, се събира, като Лидл отделя по 3 стотинки от всеки касов бон за определен период от време всяка година.

Среда, подкрепяща и насърчаваща дарителите в България

Друга стратегическа цел за БДФ е да работи за подобряване на нормативната среда в България, която от своя страна да насърчава дарителството. Усилията в тази посока са свързани с проследяване на законодателната инициатива на институциите и участие посредством обществени механизми в обсъждането и подобряването качеството на нормативните документи.

През 2019 г. БДФ инициира или участва в изработването на становища към проекти на нормативни документи със следните искания и предложения:

ЯСНИ КРИТЕРИИ ЗА
ОЦЕНКА НА РИСКА ОТ
ПРАНЕ НА ПАРИ ЗА
НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИТЕ
ОРГАНИЗАЦИИ

По повод проект на документ за изменение и допълнение на Закона за мерките срещу изпирането на пари (ЗМИП) гражданска организации настояха да се прецизират текстовете в нормативния акт по отношение на **необходимостта сдружения и фондации да извършват оценка на риска на всяка операция**. В становището бе посочено, че гражданските организации нямат собственици – те могат да декларират само учредители и представляващи.

ПРОТИВ ДАНЪЧНИТЕ
ОБЛЕКЧЕНИЯ ЗА
ДАРЕНИЯ КЪМ НЗОК

Български дарителски форум (БДФ), „Спаси, дари на...“, Български хелзинкски комитет (БХК) и Националната мрежа за децата (НМД) се обърнаха към министъра на здравеопазването Кирил Ананиев с призив да стане инициатор за отпадане на данъчните облекчения за дарения към НЗОК. Петдесетпроцентовата отстъпка съществуваща досега за дарения към Център „Фонд за лечение на деца“ (ЦФЛД), защото неговият бюджет се формираше не само от държавната хазна, но и от постъпления от фирми и граждани. Тези пари идваха от държавата и от обществото и се управляваха на същия принцип – чрез Обществен съвет с участието на лекари,

граждани и медици. След преминаването на ЦФЛД към НЗОК обаче Общественият съвет отпадна, а данъчното облекчение необосновано премина автоматично към НЗОК без механизъм, който да гарантира, че евентуалните дарения наистина ще отиват за лечение на деца. В становище до здравния министър четирите гражданска организации като цяло одобряват проекта за наредба за медицинските и други услуги, която регламентира процедурите за подкрепа за лечение в България и в чужбина и на практика заменя досегашния ЦФЛД. Според представителите на неправителствения сектор обаче, премахването на Обществения съвет и заместването му със специализирани комисии е отстъпление от постигнатото ефективно сътрудничество между граждани и институции, а запазването на данъчните облекчения при дарения към НЗОК ще доведе до порочни практики и скрита форма на корупция, без да подобри достъпа на деца до лечение.

ОПАСНОСТ ЗА ЛИШАВАНЕ ОТ ПРИХОДИ ЗА ЧАСТНИТЕ МЕДИИ

БДФ предложи допълнителен текст в проекта на Наредба за реда за подаване на декларациите и публикуване на информацията за финансиране на медийните доставчици. В първоначалния си вид образецът на декларация за източниците на финансиране по Закона за задължително депозиране на печатни и други произведения и обявяване на разпространителите и доставчиците на медийни услуги **заплашваше да лиши медиите от приходи чрез масови дарителски механизми**. По този повод БДФ изпрати аргументирано становище до министъра на културата Боил Банов.

НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА КСО ДА ВКЛЮЧВА ДОБРИ ПРИМЕРИ И ЯСНИ МЕРКИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА БИЗНЕСА

БДФ предложи редакции в проекта за Стратегия за корпоративна социална отговорност 2019-2023 г., с които предлага ролята и ангажиментът на държавните институции за насырчаване на отговорни корпоративни практики да бъдат детайлно описани в документа посредством мерки. Според Форума е необходимо към документа да бъдат приложени добри примери от търговски дружества с държавно участие.

ИСКАНЕ ЗА КВОТИ ПО ТЕМАТИЧНИ ОБЛАСТИ В СЪВЕТА ЗА РАЗВИТИЕ НА ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО

БДФ и фондация „Работилница за гражданска инициативи“ изпратиха становище към предложение за обществено обсъждане на Правилник за дейността на Съвета за развитие на гражданското общество и конкретно към процедурата за избор на членове на Съвета. Според двете организации предварителното определяне на квоти ще гарантира широко представителство и равнопоставеност между юридическите лица с нестопанска цел с различна тематична насоченост.

ПОДКРЕПА ЗА ПРОМЕННИТЕ В РЕЖИМА ЗА ЛЕЧЕНИЕ В ЧУЖБИНА

В становище до министъра на здравеопазването БДФ и гражданская инициатива „Спаси, дари на ...“ изразиха подкрепата си за заложените в наредбата за медицинските и други услуги, която регламентира заплащането за лечението в чужбина, но предложиха усъвършенстване на отделни текстове. Двете организации обрънаха внимание, че изискването за протоколи от ЛКК затруднява родителите, които подават заявления за финансиране, защото често лечебните заведения не са в състояние да им издадат протокол от лечебно-контролна комисия и въпреки

че е предвидено в подобни случаи този протокол да се изиска от НЗОК по служебен път, заявлениета се оставят без движение, докато родителите не ги осигурят. Беше отправена и препоръка за публичност на правилата за лечение в чужбина.

**ПУБЛИЧНИТЕ АТАКИ
СРЕЩУ НПО СА
НЕДОПУСТИМИ И
РУШАТ ДОВЕРИЕТО НА
ОБЩЕСТВОТО КЪМ НПО
СЕКТОРА**

**НЕ ПИПАЙТЕ ЗАКОНА ЗА
СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ**

85 гражданска организации изразиха позиция по повод внесеното на 30 септември 2019 г. искане на политическа партия ВМРО до главния прокурор за прекратяване на дейността на правозащитната организация Български хелзинкски комитет. Правото на сдружаване на гражданите е основно конституционно право, което гарантира участието на хората в този дебат и във вземането на решения, без непременно да се включват в политически партии. Атаките срещу гражданска активност и свободните медии представляват опит гласът на гражданите да бъде заглушен.

Като обединител на големите дарители в България, БДФ изрази сериозното си беспокойство от опитите за блокиране на Закона за социалните услуги (ЗСУ), преди още да е влязъл в сила на 1 януари 2020 г. БДФ изразява пълната си подкрепа към приетия на 22 март 2019 г. Закон за социалните услуги и се противопоставя категорично на внесените законопроекти за отмяна и за изменение и допълнение на ЗСУ. Отмяната на закона (със законопроект № 954-01-76 от 6 ноември 2019 г.) или изменението му с внесения на 21 ноември Законопроект за изменение и допълнение на Закона за социалните услуги (№ 954-01-81) биха имали изключително негативен ефект върху предоставянето на социални услуги и върху грижата за уязвими групи от хора като цяло. В мотивите към законопроекта за отмяна на ЗСУ липсват правен анализ на закона, както и аргументи по същество за нуждата от отмяната му. Внесеният законопроект за изменение и допълнение на ЗСУ предвижда цялостна подмяна на философията, логиката и целта на закона и не само не предлага работещи решения, а връща проблеми отпреди 30 години.

Участия в работни групи и обществени съвети за застъпване интересите на частните дарители

Красимира Величкова, като изпълнителен директор на БДФ, участва в редица работни групи, обществени съвети и оценява проектни предложения, чрез които консултира дарителските програми по отношение на тяхната ефективност.

Някои от по-дългосрочните и ангажименти са свързани с дейността на TELUS International Europe, Reach for Change България, Time Heroes, Международната награда на Херцога на Единбург, Lidl България, Raiffeisenbank, фондация „Благотворител“, фондация „Бъди до мен“, Асоциация „Анимус“ и др.

В този период са ключови участията на представители на БДФ в:

- Експертния съвет на Българската Коледа;
- Обществения съвет към Комисия за взаимодействие с НПО и жалбите на гражданите към Парламента;
- Съвета за развитие на гражданското общество към Министерски съвет;
- Творческия съвет към Програма „Култура“ на Столична община;
- Работната група за създаване на препоръки за промени в закона за меценатството към Министерство на културата.

Популяризиране на дарителството като ценност

Годишен анализ на дарителството в България

Годишният анализ на дарителството представя официални данни за декларирани дарения от юридически лица съгласно Закона за корпоративно подоходно облагане и такива от физически лица по Закона за данъците върху доходите на физическите лица, както и данни от мобилните оператори в страната за дарителски SMS и обаждания през 2018 г. Съществена част от документа са и резултатите от национално представително допитване чрез „Алфа Рисърч“ за практиките в индивидуалното дарителство.

Резултатите от проучването бяха популяризирани по повод 1 октомври – Европейския ден на фондациите и дарителите. Накратко:

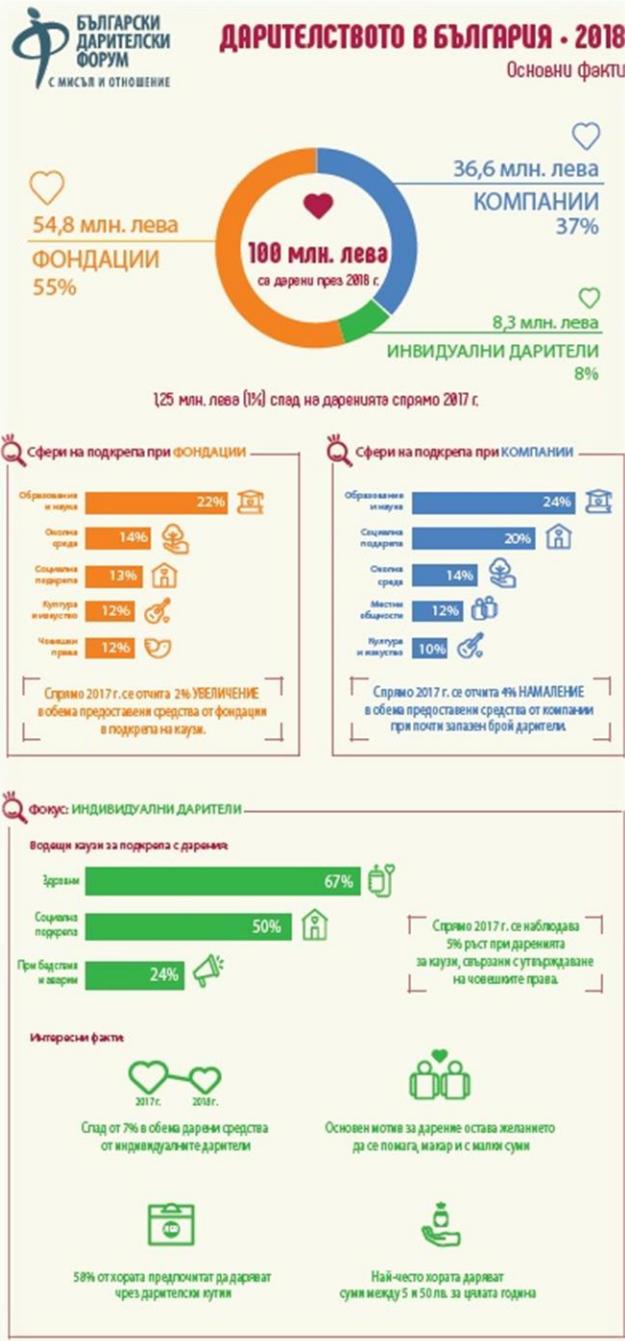
Общо 100 млн. лева са дарени в страната през 2018 г. Фондациите са най-големият дарител.

С 54,8 млн. лв. или 55% от общите дарени средства фондациите са най-големите дарители в България и през 2018 г. Тази тенденция е стабилна през последните пет години. Доста по-назад са компаниите с 36,6 млн. лв., инвестиирани в общественозначими каузи. Малко над 8,3 млн. лв. са дарили през годината физическите лица.

Общий обем дарени средства в България през 2018 г. е с 1,25 млн. лв. по-малък от даренията през 2017 г.

Леко увеличение на вложените в общественополезни инициативи – с 1 млн. лв., се регистрира единствено при фондациите. Четирипроцентен спад се наблюдава в обема предоставени средства от бизнеса, въпреки запазения брой дарители.

И неправителствените организации, и компаниите по традиция инвестират най-много в образование и наука – съответно 22% и 24% от направените от тях дарения. Важни за фондациите са също екологията, социалната сфера,

Анализът на дарителството през 2018 г. на БДФ се основава на данни от Национална агенция за присодите и пружане на "Алфа Рисърч" по поръчка на БДФ. Документът съдържа и резултатите от допитване сред общината на дарителите в страната.

културата и изкуството, човешките права. При бизнеса социалните каузи се нареждат на второ място, приоритетни са също околната среда и подкрепата за местните общности.

През 2018 г. година индивидуалните дарители са отделили със 7% по-малко пари за различни каузи. На този фон прави впечатление увеличението на персоналните дарения за инициативи, свързани с утвърждаване на човешки права. Традиционно най-много дарения от физически лица събират здравните и социалните каузи, както и пострадалите при бедствия и аварии.

Поради своята независимост и възможността за своевременно и гъвкаво вземане на решения фондациите-донори работят по най-належащите обществени проблеми и играят важна роля като двигател на иновациите и защитата на човешките права. Извън публичните финансиращи механизми те остават основен финансов източник за гражданските организации и неформалните местни групи, които повишават качеството на живот в населените места и застъпват интересите на различни уязвими групи.

Фондация „Америка за България“ продължава да е най-големият дарител в страната с 33 663 345 лв. през 2018 г.

Ръстът от 12% на корпоративните дарения през 2017 г. и добрите икономически показатели за страната през последните две години не доведоха до очакваното увеличение на обема дарени средства от бизнеса през 2018 г. Напротив – наблюдава се лек спад от 4%, вероятно заради прогнозите за наближаваща рецесия. През миналата година корпоративните дарения запазиха своя „предпазлив“ характер – компаниите продължиха да подкрепят каузи, които не предизвикват обществен спор за смисъла им, запазени са дългосрочните партньорства с неправителствени организации.

Проучванията и анализите на БДФ в последните години показват непроменено положително отношение на българите към дарителството, но и леко отстъпление в неговата практическа реализация. Национално представителното проучване за 2018 г. регистрира спад в дарителската активност на българските граждани в няколко посоки:

- намалява броят на индивидуалните дарители на пари, нараства делът на материалните дарения и доброволния труд;
- остава силно ограничен делът на декларираните финансовите си дарения с цел ползване на данъчни облекчения;
- продължава практиката да се дарява инцидентно, като реакция на вече възникнали проблеми.

Сред най-често ползваните начини за даряване се открояват даренията в кутия, закупуването на стоки, чрез които се набират средства за определена кауза, полагането на доброволен труд. SMS даренията все още са много популярни, но за трета поредна година регистрират спад.. Като основни проблеми при извършването на дарения хората открояват липсата на информация какво се случва с набраните средства и помощи.

Целия анализ можете да прочетете [ТУК](#).

Развитие на DMS – единната дарителска платформа за онлайн и SMS дарения

БДФ, съвместно с фондация „BCause – в помощ на благотворителността“, администрира единната дарителска платформа DMS, която дава възможност за даряване онлайн и чрез SMS в подкрепа на каузи за лечение на хора или общественозначими инициативи на гражданска организација и местни партньорства.

Основните задачи, които си поставихме за развитие на платформата през 2019 г., бяха насочени към повишаване на разпознаваемостта на механизмите за даряване, които предлага на дарителите, и подобряване на функционалността и визията на платформата. В края на годината бе реализирана информационна кампания с послание „Отвори врата за доброто! Влез, стани дарител!“

В кампанията с доброволен принос се включиха 9 популярни личности, които, чрез личните си фейсбук-страници, отправиха предизвикателство към своите последователи да посетят dmsbg.com и да дарят за избрана кауза.

Популярните личности избраха чрез жребий сред приелите предизвикателства по един човек, на когото подариха значима за тях лична вещ.

Благодарим за подкрепата на:

- Драгомир Симеонов, радиоводещ
- Красимира Хаджииванова от „Майко Мила“
- Митко Павлов, радиоводещ
- Део, ТВ водещ, и съпругата му Мариана
- Мария Каракушева, пианистка и композиторка
- Кирил Николов - Дизела, спортист
- Орлин Павлов, певец и артист
- Лорина Камбурова, артистка
- Весела Бабинова, артистка

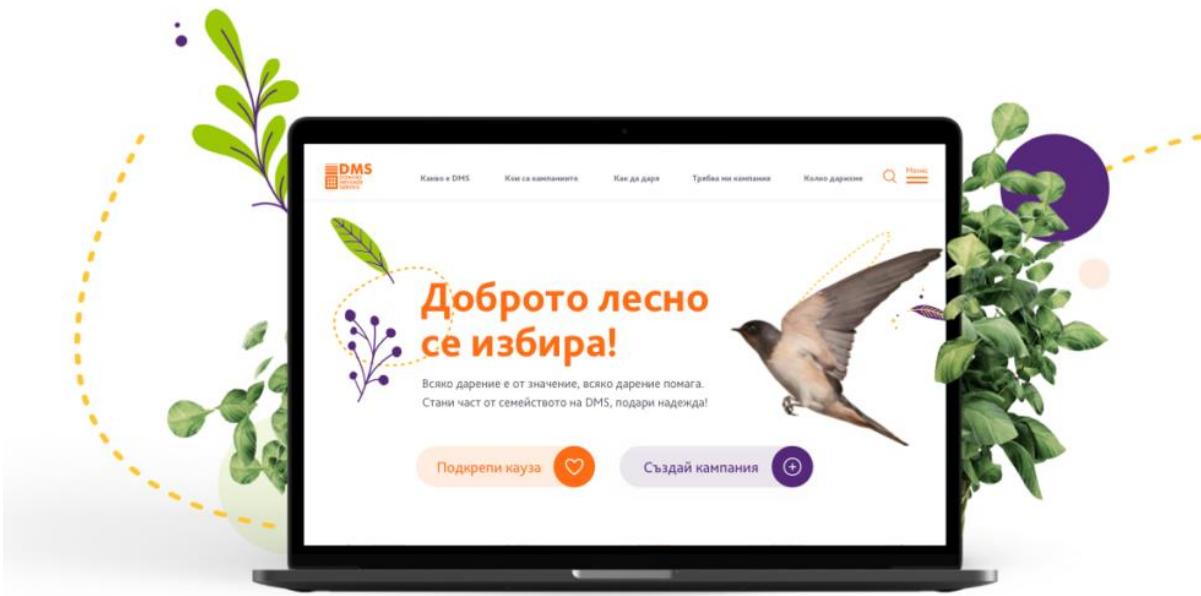
Като част от кампанията бе изработена оранжева врата с ключовото послание. Вратата на DMS бе поставена на четири локации с любезното домакинство на:

- Бизнес парк София
- Paradise Center
- The Mall
- ОББ Милениум център

Кампанията бе подкрепена и от много партньори:

Съществен елемент от кампанията бе представянето на обновения сайт на DMS:

В резултат на усилията през цялата година и най-вече на силната вълна на популяризиране в края на 2019 г. отчетохме:

СКОК НА ОНЛАЙН ДАРЕНИЯТА В ПЛАТФОРМАТА DMS

Събранныте дарителски средства са с 13% повече спрямо предходната година.

С 43% са се увеличили онлайн даренията за каузи в дарителската платформа. Запазва се тенденцията от 2018 г. все повече хора да даряват по 2 или 5 лв. всеки месец чрез телефонните си сметки. През 2019 г. броят на SMS абонаментите от 5 лв. е скочил с 28%, а този на абонаментите от 2 лв. – с 5%.

Общо 264 каузи на хора и организации са набирали средства чрез DMS. С помощта на хиляди дарители те са получили общо 1 233 046 лв. Близо половината (49%) от тях са дошли чрез еднократни SMS-и, 34% – чрез месечни абонаменти, а останалите – чрез онлайн дарения.

С цели 91% са скочили онлайн даренията през последните два месеца на 2019 г. в сравнение със същия период от предходната година. През ноември и декември м.г. за каузите в дарителската платформа са постъпили 36 000 лв. повече, отколкото през същите месеци на 2018 г. Основна заслуга за това има обновеният сайт на DMS. Той гарантира по-голяма сигурност и пълна прозрачност на дейността на платформата чрез подробни месечни и годишни отчети.

Първо издание на националната дарителска кампания **БЪЛГАРИЯ ДАРЯВА**

С идването на пролетта за първи път у нас стартира инициативата **БЪЛГАРИЯ ДАРЯВА**, която обединява каузи от цялата страна. Тя се проведе от 22 до 31 март.

БЪЛГАРИЯ ДАРЯВА е първата по рода си общеционална инициатива, която популяризира и насърчава дарителството. Тя дава равен шанс на малки и големи гражданска организации от цялата страна да представят своя кауза на безплатната платформа www.bulgariadaviava.bg и да намерят нови последователи и дарители. Кампанията работи и по посока развитие на уменията на организацията в представянето на тяхната работа, комуникацията с дарителите, прозрачната отчетност на разходване на средствата и постигнатите резултати благодарение на дарителската подкрепа.

Повече от 2700 индивидуални дарители подкрепиха 122 каузи на гражданска организация

Над 50 000 лв. от близо 2700 индивидуални дарители събра кампанията в първото пилотно издание. Още 5 000 лв. постъпиха през платформата DMS, и 3000 лв. – през дарителския механизъм „Платформата“.

В първото издание на инициативата се включиха 122 гражданска организации от цялата страна. Те участваха с каузи в различни сфери на обществения живот: човешки права, образование и таланти, природа и околната среда, социална подкрепа и здравеопазване, култура и изкуство, спорт, подкрепа на възрастни хора или на деца и младежи в рисък. Всеки можеше да се запознае с тях в интернет платформата на кампанията, да избере най-близката до сърцето си кауза и да дари за нея. Възможни бяха различни дарителски механизми – банкови дарения, чрез DMS, ePay, PayPal, Platformata.bg и други. Дарените средства постъпваха директно в организацията, които имаха задължението да изпратят отчет за разходването им до 1 октомври 2019 г.

Най-много дарения привлякоха проектите, свързани с грижи за болни и хора с увреждания. Голяма подкрепа получиха също каузите за екология и деца, регионалните и образователните инициативи.

Инициатори на **БЪЛГАРИЯ ДАРЯВА** са 12 организации, които вярват, че всеки от нас може да допринесе за по-доброто развитие на нашето общество и средата, в която живеем: **Български дарителски форум**, **Български център за нестопанско право**, **Български фонд за жените**, **Фондация „BCause: в помощ на благотворителността“**, **Българско дружество за защита на птиците**, **Национална мрежа за децата**, **Центрър за приобщаващо образование**, **Международна**

награда на херцога на Единбург–България, фондация „Заслушай се“, фондация „Светът на Мария“, WWF България и УНИЦЕФ.

Партньори на кампанията за изданието през 2019:

OFFNews

Dnes.bg

ДНЕВНИК

Az-jenata.bg

FROGNEWS

NGOBG.info

BUSINESS PARK SOFIA
[WORKS OF WORK]

КРИВИЦКИ И СИЕ

Idea comm

VESTI.bg

МЕНИДЖъРNEWS

mediapool.bg

НОВИТЕ РОДИТЕЛИ

Кампанията ще се провежда ежегодно. Целта е с всяко следващо издание тя да привлече нови последователи, да достига до повече хора и да помага на нови каузи да намират подкрепа. Платформата www.bulgariadarariava.bg работи целогодишно, така че дарителите могат да продължат да подкрепят най-близките си каузи дори и извън кампанията.

Благобектив – дарители на фокус

„Благотворителността през обектива“ е конкурс за фотография, който се организира от 2012 г. от **Български дарителски форум** и **Фондация Because**. Съществена част от проекта е **грантовата програма**, която от 2015 г. на практика е единствената в България, финансираща проекти в сферата на социалната фотография.

Със средствата на фотожурналистиката се представят инициативи, програми и услуги, които дават по-добро качество на живот. По достъпен начин фоторазказите показват работата на гражданска организация и активисти, като „запечатват“ емоциите на хората, чийто живот е променен благодарение на техния труд и подкрепа.

2019 г. се оказа предизвикателна в организационно отношение за конкурса. Екипите на двете организации – инициатори търсиха промени за подобряване качеството на проекта и ефективността на задачите, които си поставя. Поради промяна в приоритетите и репланиране на концепцията през годината не бе обявено издание на конкурса. Въпреки това трите фотопроекта, отличени от жюрио през 2018 г., бяха представени пред различни публики:

- Януари 2019 – „Виж това или история на кучето водач“ на Борислав Трошев гостува в софтуерната компания Melon. В рамките на изложбата бе проведена среща-дискусия между екипите на компанията, фондация „Очи на четири лапи“ и БДФ. Melon дари 2500 лв. на „Очи на четири лапи“;
- Февруари 2019 – през целия месец трите фотопроекта гостуваха в информационния център „Аурубис“ в Пирдоп;
- Май 2019 – гостуване на трите фотопроекта в Смолян;

- Юни 2019 – гостуване на трите фотопроекта в Стара Загора;
- Август – септември 2019 – трите фоторазказа бяха изложени в Клуба на фоторепортера в София.
- Октомври 2019 – изложбата гостува на СТРОЙКО ЕКСПО 2019 в София.

БДФ изказва благодарност на всички домакини на фотографските проекти от „Благотворителността през обектива“, както и за спонсорството на Аурубис България и ИКЕА България през 2019 г.

Научи се да даряваш – уроци за дарителство, доброволчество и активно участие

„Научи се да даряваш“ е концепция за преподаване и практикуване на основните принципи на гражданско участие и дарителство в училищата, интегрирана в общата училищна програма. Основоположник на идеята е американската организация Learning to Give, която успешно е въвела програмата в училища в САЩ и работи активно за утвърждаване на модела повече от десетилетие. БДФ разработи проект за провеждане на програмата като част от общата учебна програма в български училища, който за пръв път влезе с адаптирано съдържание през учебната 2016/2017 година.

БЪЛГАРСКИ ДАРИТЕЛСКИ ФОРУМ / LEARNINGTOGIVE.BG

Включването в програмата става посредством покана към учители и училища да заявят мотивиран интерес за прилагане на концепцията като част от общата учебна програма.

Основни факти за учебната 2018/2019 г.

Програмата е реализирана:

- в 29 училища
- с прякото участие на 37 учители и
- обхванат брой ученици над 1000.

Училищата, включени в програмата, са в 20 населени места в страната с различен икономически и демографски профил.

Ресурсът, който БДФ предоставя на учителите, избрали да се включат в програмата, се състои от насоки и проектни материали, свързани с „преподаване“ на съдържанието, експертна и методическа подкрепа, в т.ч. и провеждане на обучение за подготовка и сесии за рефлексия в края на учебната година. Съществен елемент на програмата са участията на външни гости в часовете и посещения на място на учениците в НПО, организации и проекти извън училищната общност.

„Научи се да даряваш“ по населени места през 2018/2019

Партньорства: От 2016 г. насам програмата се реализира с финансовата подкрепа на фондация „Америка за България“, Посолството на САЩ в България, фондация „ОАК“, „Дънди Прешъс Металс“, Експресбанк и „Майкрософт България“.

През новата 2019/2020 учебна година 31 учители ще преподават уроци за доброто в 27 училища в 22 населени места в България. Темите за дарителството и активното гражданско участие ще стигнат до над 700 деца.

Истории

Три години опит от прилагане на програмата са недостатъчни, за да могат да се направят изводи за въздействието и устойчивостта на резултатите, които постигаме. Въпреки това обаче, обратната връзка на учителите в програмата, дори и от тези, които само за една учебна година са работили с нея, е изключително мотивираща. Учителите споделят, че децата, с които работят в програмата са станали по-отворени, чувствителни и уверени в общуването помежду си, по-лесно общуват с хора извън училищната общност, създават нови контакти и връзки.

Учителите с изненада и задоволство споделят, че учениците са си повишили академичния успех и са много по-мотивирани да ходят на училище, защото се чувстват ангажирани в смислени дейности и са активни участници във всичко, което се случва в часовете от програмата. Имаме няколко билингвиални класове, както и класове с основно ромски деца. Резултатите ни показват, че те са станали много по-уверени в собствените си възможности и са също толкова ангажирани, колкото и другите деца в училище.

Програмата настърчава учениците да бъдат активни в практическите проекти в полза на различни групи и общности. Примерите за такива проекти с активното участие на външни за училището хора и общности са многобройни: приготвяне на хляб с бежанци, засаждане на дървета в градския парк, среща със служебни полицейски кучета; четене и записване на истории за деца с увредено зрение, игри с деца с интелектуални затруднения, посещение на домове за възрастни хора, събиране на дарения за деца в неравностойно положение, даряване на храна в приют и др. Голяма част от проектите се случиха и с подкрепата на родителите.

БДФ кани членовете си, както и представители на други партньорски организации и бизнеси, да се включват като гости/практици в програмата. Например представители на банките влизат в класните стаи, за да говорят за бюджета и как той се формира, как инвестираме и спестяваме. Представители на НПО, работещи в екологичната сфера, също посещават класните стаи. Служители на компании с различен профил говорят за същността на тяхната работа и предизвикват любопитството на учениците към нови професии.

Публичност/комуникация

Цялото съдържание на програмата, в т.ч. и реализираните проекти с учениците, участието на външни гости и общностните събития, се отразява текущо на уеб страницата на „Научи се да даряваш“ (www.learningtogive.bg) и във фейсбук страницата @learningtogivebg.

Всеки месец БДФ изпраща до своите членове информация за резултати и събития посредством вътрешен бюлетин „Новини от БДФ“. Част от съдържанието е свързано с представяне на интересни събития, гости и проекти по „Научи се да даряваш“.

БДФ периодично изготвя прессъобщения с покана към медиите, в това число и регионални, за отразяване на конкретни уроци/събития. Добри примери в това отношение са публикации в регионални медии във Велико Търново и Горна Оряховица, Вършец, Пирдоп, Златица, Мездра, Пазарджик и Сливен.

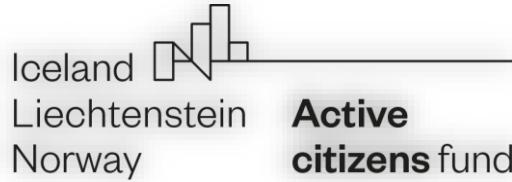
Медии с национално покритие като Българското национално радио, bTV, Нова телевизия, вестниците "Сега", "24 часа", "Труд" и други, списанията "Мениджър" и "Журнал за жената", както и онлайн медии като vesti.bg, novinite.bg, учител.bg, regnews.net също проявиха интерес и популяризираха различни аспекти на програмата. Те бяха отворени да представят нетрадиционния подход, фокусиран върху формирането на житейски умения и добродетели, както и активното гражданство чрез средствата на филантропията.

През последните 12 месеца програмата имаше 26 истории и публикации в национални и регионални медии.

Какво ново за БДФ през 2019 г.?

През 2019 г. БДФ успя да договори изпълнението на два проекта:

- 1) **Дарителство за промяна: проект за ефективни и устойчиви партньорства между български НПО, бизнес и институции**

От месец ноември 2019 г. в рамките на 18 месеца Български дарителски форум ще работи по проект „Дарителство за промяна“.

Проектът се изпълнява с финансова подкрепа в размер на 105 000 EUR, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Основната цел на проекта е изграждане на капацитет на гражданските организации за нови и устойчиви партньорства с бизнеса и институциите. Подходът е основан на убеждението, че дарителството е форма на взаимодействие и споделяне на ценности, принципи и отговорност за постигане на желана промяна.

Чрез проекта БДФ ще работи за изграждане на разбиране в НПО, бизнес и институции, че дарителството не е самоцел, а механизъм на взаимодействие, споделяне на ценности, цели, подходи, ресурси и отговорност.

Акцент в планираните дейности е менторска програма за избрани български НПО, чрез която БДФ ще предостави експертна подкрепа за гражданските организации, за да развият умения за нови партньорства с бизнеса и институциите, както и да популяризират по-добре резултатите от работата си. Така проектът ще допринесе за повишаване на доверието към НПО и постигане на повече финансова независимост. Бизнес партньорите ще преосмислят социалноотговорните стратегии и ще оптимизират дарителските инвестиции. Повече институции на национални и местни власти ще разбират ползата от сътрудничеството с гражданските организации и частните дарители и ще подкрепят работата им в името на обществения интерес, когато подготват нормативни документи и инициативи.

2) Развиване на дарителската среда в България

От септември 2019 г. до август 2022 г. БДФ ще реализира проект с финансовата подкрепа на фондация „Америка за България“ на обща стойност 971 хил. лв.

Основните цели на проекта следват трите стратегически направления на работа на Форума:

I. Ефективни и устойчиви дарителски практики чрез:

- 1.1. Подобряване на средата за дарители и неправителствени организации
- 1.2. Увеличаване на примерите за отговорни, ефективни и прозрачни дарителски практики.
- 1.3. Подобряване на информираността и познаването на дарителството като механизъм за постигане на желана промяна сред дарители, институции и медии
- 1.4. Развиване на ефективни и прозрачни механизми за даряване

II. Развиване на БДФ като представителна общност на дарителски организации посредством:

- 2.1. Разширяване на мрежата от частни дарители
- 2.2. Засилване ангажираността на членовете към организационното развитие на Форума
- 2.3. Повишаване обхвата и качеството на услугите към членовете на БДФ

III. Обществена подкрепа към мисията на БДФ за развиващо се на дарителска култура чрез:

- 3.1. Повишаване на въздействието, което дарителството постига
- 3.2. Разпознаване на БДФ като доверен източник на експертна и аналитична информация, свързана с дарителството, от страна на медии и журналисти
- 3.3. Насърчаване на положителни нагласи и практики към дарителството сред ученици и подрастващи
- 3.4. Привличане на нови групи съмишленици
- 3.5. Повишаване на степента на обществено доверие към дарителите и техните дарителски инвестиции.

БДФ в медиите:

- За периода януари 2019 – декември 2019 БДФ регистрира 500 споменавания, което се равнява на малко над 1% от общия разговор, отразяващ благотворителността през годината. Секторите, в които се споменава Българският дарителски форум, продължават да са разнообразни, като най-често през годината форумът е споменаван във връзка с инициативата „България дарява“.
- И през 2019-та водещият сектор за БДФ е „Други“ (238). През септември Българският дарителски форум е най-често споменаван в положителна светлина като първата организация, съзирала институциите по сигнал на дарители срещу Даниел Хъл, британски пастор, обвинен в блудство с малолетни.
- В категория „Други“ се срещат често и изявите на Красимира Величкова, директор на Българския дарителски форум. Най-често тя е цитирана във връзка със закона за социалните услуги и предупреждението ѝ, че законът може да бъде замразен, а това би довело до опасност уязвими групи да останат без важни социални услуги.

- Най-отличаващата се тема в сектор „Здравеопазване“ обвързва БДФ с DMS платформата и новата инициатива „Отвори врата за доброто. Влез, стани дарител!“.
- Отношението към БДФ в по-голямата си част е неутрално, като в повечето статии форумът е споменаван като основен партньор на дадена инициатива, без да се изразява отношение към това. БДФ е споменаван в позитивна светлина в случаи от обществено значение.
- Негативни публикации не са отчетени за разглеждания период.

Членове на БДФ, представяне на Управителен съвет и екип

Компании:

1. Абви България
2. Аурубис България
3. БТК (VIVACOM)
4. Данон България
5. Джоб Тайгър
6. Ейвън козметикс България
7. Кока-Кола ХБК България
8. Контур Глобал Марица Изток 3
9. Лидл България
10. Майкрософт България
11. МЕТРО Кеш енд Кери България
12. Мобилтел
13. Обединена българска банка
14. Перно Рикар България
15. Пощенска банка
16. Първа инвестиционна банка
17. Райфайзенбанк България
18. Сосиете Женерал Експресбанк
19. Теленор България
20. Тельс Интернешънъл Юръп
21. ТехноЛогика
22. УниКредит Булбанк

Фондации:

1. Американска фондация за България
2. Благотворителен фонд „Проф. д-р Желязко Христов, д.м.“
3. Българска фондация Биоразнообразие
4. Български фонд за жените
5. Обществен дарителски фонд - Варна
6. Обществен фонд за Варна
7. Фондация „Благотворител“
8. Фондация „Българска памет“
9. Фондация „Георги Чиликов“
10. Фондация „Дънди“
11. Фондация „Еврика“
12. Фондация „Една от 8“
13. Фондация „ЕКОНТ“
14. Фондация „Елизабет Костова“
15. Фондация „Искам бебе“
16. Фондация „Комунигас“
17. Фондация „Лале“

18. Фондация „Партньори България“
19. Фондация „Радостина Константинова“
20. Фондация „Русе – град на свободния дух“
21. Фондация „Св. св. Кирил и Методий“
22. Фондация „Светът на Мария“
23. Фондация BCause
24. Хабитат България

Наблюдатели:

1. Институт „Отворено общество“ – София
2. Фондация „ОУК“
3. Фондация „ПРОМЯНАТА“
4. Фондация „Работилница за гражданска инициатива“
5. Фондация „Тръст за социална алтернатива“
6. Фондация „Чарлз Стюърт Мот“
7. УНИЦЕФ България

Управителен съвет 2019

1. Цецка Караджова, фондация „Светът на Мария“ - председател на УС
2. Алексей Петров, Американска фондация за България
3. Диляна Стоянова, УниКредит Булбанк
4. Елица Георгиева, Лидл България
5. Ива Колева, TELUS International Europe
6. Руслана Щилянова, Райфайзенбанк България
7. Светлозар Петров, JobTiger
8. Стойко Петков, фондация „Благотворител“
9. Яна Рупева, фондация BCause

БДФ Екип

Красимира Величкова, директор

Александра Паунова, мрежа и събития (от април)

Ангелина Иванчева, маркетинг (до март)

Боряна Кирилова, коминукации (в отпуск по майчинство през 2019 г.)

Екатерина Попова, комуникации

Ирина Цветкова, DMS и други проекти

Теодора Бакърджиева, проучвания

Хермина Емирян, „Научи се да даряваш“ (до юни)

Управителният съвет на БДФ изказва благодарност за финансовата подкрепа към дейността на организацията през 2019 г. на:

- Фондация „Америка за България“
- Фондация „Чарлс Стюърт Мот“
- Фондация „ОУК“
- Аурубис България
- Райфайзенбанк България
- Дънди Прешъс Металс Челопеч
- A1 (Мтел)
- ИКЕА България
- Посолството на САЩ в България

Финансова информация към Годишен отчет за дейността • 2019

ФИНАНСОВА ИНФОРМАЦИЯ

към Годишен отчет за дейността за 2019 г.

Сдружение Български дарителски форум /БДФ/ води своето текущо счетоводство и изготвя финансовите си отчети в националната валута на Република България – български лев, която е и основната валута в икономическата среда, в която то оперира, в съответствие с изискванията на българското търговско, счетоводно и данъчно законодателство, а при възникване на отношения неурядени от националното законодателство, прилага нормите и на правото на ЕС. БДФ прилага текущо и изготвя финансовите си отчети в съответствие с изискванията на Закона за счетоводството, Националните счетоводни стандарти и по-конкретно СС 9 – Представяне на финансовите отчети на предприятията с нестопанска дейност, при спазване на принципа на историческата цена.

Към датата на изготвяне на Годищния финансов отчет за 2019 г., ръководството преценява, че организацията е в състояние да продължи своята дейност като действащо предприятие, не предвижда ликвидиране или значително намаляване обема на дейност. При формирането на тази преценка е взета предвид цялата налична информация за предвидимото бъдеще, която се отнася поне, но не се ограничава до дванадесет месеца от датата на изготвяне на финансовия отчет.

Годищният финансов отчет за 2019 г. се състои от: Счетоводен баланс съгласно СС1, Отчет за приходите и разходите съгласно СС9, Отчет за приходите и разходите от стопанска дейност съгласно СС1, Отчет за паричния поток съгласно СС 9, Отчет за собствения капитал съгласно СС 1 и Приложение.

През 2019 г., в съответствие с нормативно предоставените възможности на нестопанските организации, БДФ осъществява и стопанска дейност, приходите от която възлизат на 20 хил. лв., срещу които са отчетени разходи в размер на 11 хил. лв. Финансовият резултат от стопanskата дейност след данъчно облагане е печалба в размер на 8 хил. лв., спрямо 4 хил. през 2018 г.

Приходите от регламентирана дейност през 2019 г. възлизат на 1 520 хил. лв. (1 498 хил. лв. през 2018 г.), разпределени както следва:

1 Приходи от дарения под условие	1 464 хил. лв.
2 Приходи от членски внос	49 хил. лв.
3 Други приходи	7 хил. лв.

Като основен компонент на приходната част, приходите от финансирания на проекти съставляват 96% от общия размер на приходите от регламентирана дейност.

През 2019 г. организацията реализира и отчита приходи под условия по следните финансиирани проекти и дейности:

ACF/64 - ДАРИТЕЛСТВО ЗА ПРОМЯНА	13 хил. лв
AFB/BEE.1006.20190514	44 хил. лв
LEARNING TO GIVE EDUCATIONAL PROGRAM	34 хил. лв
MOTT/GRANT 2004 00573 05	60 хил. лв
FRGI/777266-LGBTIBG	6 хил. лв
FRGI/ЗАПОЗНАЙТЕ СЕ И ПРОГРАМИРАЙТЕ	5 хил. лв
Приходи от DMS кампании	1 299 хил. лв
Други	3 хил. лв
ОБЩО	1 464 хил. лв

Разходите за дейността през 2019 г. възлизат на 1 546 хил. лв. (1 489 хил. лв. през 2018 г.), представени в отчета за приходите и разходите като – разходи за регламентирана дейност и административни разходи. Вътрешната им структура може да бъде представена най-общо по следния начин:

	РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА НА БДФ	2019 г. (хил. лв.)	2018 г. (хил. лв.)
I.	Разходи за основна дейност		
1.	Разходи за материали	6	9
2.	Разходи за външни услуги	103	184
3.	Разходи за амортизации	1	2
4.	Разходи за възнаграждения и осигуровки	194	190
5.	Разходи за дарения	1 219	1 093
6.	Други разходи	23	10
	Общо:	1 546	1 489

Същите тези разходи, класифицирани според функционалното си предназначение, могат да бъдат представени и по следния начин:

1 Разходи за регламентирана дейност	1 477 хил. лв.
2 Административни разходи	69 хил. лв.

През 2019 г., БДФ отчита и финансови разходи (от промяна на валутни курсове и банкови такси и комисионни) в размер на 1 хил. лв. и 5 хил. лв. финансови приходи (от операции с финансови активи, промяна на валутни курсове и лихви).

Красимира Величкова

Изп. директор

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИЯ ОДИТОР

ДО

РЪКОВОДСТВОТО

НА СДРУЖЕНИЕ "БЪЛГАРСКИ ДАРИТЕЛСКИ ФОРУМ"

ГР. СОФИЯ

Мнение

Ние извършихме одит на финансовия отчет на СДРУЖЕНИЕ "БЪЛГАРСКИ ДАРИТЕЛСКИ ФОРУМ" („Дружеството“), съдържащ счетоводния баланс към 31 декември 2019 г. и отчета за приходите и разходите, отчета за собствения капитал и отчета за паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, както и приложение към финансовия отчет, съдържащо обобщено оповестяване на съществените счетоводни политики и друга пояснителна информация.

По наше мнение, приложеният финансов отчет представя достоверно, във всички съществени аспекти, финансовото състояние на Дружеството към 31 декември 2019 г. и неговите финансови резултати от дейността и паричните му потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с Националните счетоводни стандарти (НСС) и Национален счетоводен стандарт 9 „Представяне на финансовите отчети на предприятията с нестопанска дейност“, приложими в България.

База за изразяване на мнение

Ние извършихме нашия одит в съответствие с Международните одиторски стандарти (МОС). Нашите отговорности съгласно тези стандарти са описани допълнително в раздела от нашия доклад „Отговорности на одитора за одита на финансовия отчет“. Ние сме независими от Дружеството в съответствие с Международния етичен кодекс на професионалните счетоводители (включително Международни стандарти за независимост) на Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители (Кодекса на СМСЕС), заедно с етичните изисквания на Закона за независим финансов одит (ЗНФО), приложими по отношение на нашия одит на финансовия отчет в България, като ние изпълнихме и нашите други етични отговорности в съответствие с изискванията на ЗНФО и Кодекса на СМСЕС. Ние считаме, че одиторските доказателства, получени от нас, са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение.

Друга информация, различна от финансовия отчет и одиторския доклад върху него

Ръководството носи отговорност за другата информация. Другата информация се състои от доклад за дейността, изготвен от ръководството съгласно Глава седма от Закона за счетоводството, но не включва финансовия отчет и нашия одиторски доклад върху него.

Нашето мнение относно финансовия отчет не обхваща другата информация и ние не изразяваме каквато и да е форма на заключение за сигурност относно нея, освен ако не е изрично посочено в доклада ни и до степента, до която е посочено.

Във връзка с нашия одит на финансовия отчет, нашата отговорност се състои в това да прочетем другата информация и по този начин да преценим дали тази друга информация е в съществено несъответствие с финансовия отчет или с нашите познания, придобити по време на одита, или по друг начин изглежда да съдържа съществено

неправилно докладване. В случай че на базата на работата, която сме извършили, ние достигнем до заключение, че е налице съществено неправилно докладване в тази друга информация, от нас се изисква да докладваме този факт.

Нямаме какво да докладваме в това отношение.

Допълнителни въпроси, които поставя за докладване Закона за счетоводството

В допълнение на нашите отговорности и докладване съгласно МОС, по отношение на доклада за дейността, ние изпълняхме и процедурите, добавени към изискваните по МОС, съгласно „Указания относно нови и разширени одиторски доклади и комуникация от страна на одитора“ на професионалната организация на регистрираните одитори в България, Института на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС)“. Тези процедури касаят проверки на формата и съдържанието на тази друга информация с цел да ни под помогнат във формиране на становище относно това дали другата информация включва оповестяванията, предвидени в Глава седма от Закона за счетоводството, приложим в България.

Становище във връзка с чл. 37, ал. 6 от Закона за счетоводството

На базата на извършените процедури, нашето становище е, че:

- а) Информацията, включена в доклада за дейността за финансовата година, за която е изгoten финансовый отчет, съответства на финансовый отчет.
- б) Докладът за дейността е изгoten в съответствие с изискванията на Глава седма от Закона за счетоводството.

Отговорности на ръководството за финансия отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този финансов отчет в съответствие с НСС и Национален счетоводен стандарт 9 „Представяне на финансовите отчети на предприятието с нестопанска дейност“, приложими в България и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определя като необходима за осигуряване изготвянето на финансови отчети, които не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка.

При изготвяне на финансия отчет ръководството носи отговорност за оценяване способността на Дружеството да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен ако ръководството не възнамерява да ликвидира Дружеството или да преустанови дейността му, или ако ръководството на практика няма друга алтернатива, освен да постъпи по този начин.

Отговорности на одитора за одита на финансия отчет

Нашите цели са да получим разумна степен на сигурност относно това дали финансовият отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка, и да издадем одиторски доклад, който да включва нашето одиторско мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че одит, извършен в съответствие със Закона за независимия финансов одит и МОС, винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилни отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, биха могли да окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този финансов отчет.

Като част от одита в съответствие с МОС, ние използваме професионална преценка и запазваме професионален скептицизъм по време на целия одит. Ние също така:

- идентифицираме и оценяваме рисковете от съществени неправилни отчитания във финансовия отчет, независимо дали дължащи се на измама или грешка, разработваме и изпълняваме одиторски процедури в отговор на тези рискове и получаваме одиторски доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е резултат от измама, е по-висок, отколкото риска от съществено неправилно отчитане, което е резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одитора в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол.
- получаваме разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработим одиторски процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на Дружеството.
- оценяваме уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.
- достигаме до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одиторски доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на Дружеството да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако ние достигнем до заключение, че е налице съществена несигурност, от нас се изисква да привлечем внимание в одиторския си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания във финансовия отчет или в случай че тези оповестявания са неадекватни, да модифицираме мнението си. Нашите заключения се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одиторския ни доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина Дружеството да преустанови функционирането си като действащо предприятие.
- оценяваме цялостното представяне, структура и съдържание на финансовия отчет, включително оповестяванията, и дали финансовият отчет представя основополагащите за него сделки и събития по начин, който постига достоверно представяне.

Ние комуникираме с ръководството, наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на одита и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които идентифицираме по време на извършвания от нас одит.

15.06.2020 г.

гр. София

ул. Алеко Константинов № 35

Регистриран одитор:

/Мария Димитрова/

СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС

на СДРУЖЕНИЕ БЪЛГАРСКИ ДАРИТЕЛСКИ ФОРУМ
към 31.12.2019 г.

АКТИВ		ПАСИВ		
РАЗДЕЛИ, ГРУПИ, СТАТИИ		РАЗДЕЛИ, ГРУПИ, СТАТИИ		
(a)	сума (в хил. лв.)	(a)	сума (в хил. лв.)	
	Текуща година (1)	Предходна година (2)	Текуща година (1)	Предходна година (2)
Б. Нетекущи (дълготрайни) активи				
I. Дълготрайни материални активи				
1 Съоръжения и други	10	4		
Общо за група I:	10	4		
Общо за раздел Б:	10	4		
В. Текущи (краткотрайни) активи				
I. Вземания				
1 Вземания от клиенти и доставчици, в т. ч.:	9	9		
над 1 година	-	-		
2 Други вземания, в т. ч.:	718	216		
над 1 година	-	-		
Общо за група I:	727	225		
Парични средства, в т. ч.:				
III.				
- в брой	3	2		
- в безсрочни сметки (депозити)	620	268		
Общо за група III:	623	270		
Общо за раздел В:	1 350	495		
Г. Разходи за бъдещи периоди	1	2		
СУМА НА АКТИВА (Б+В+Г)	1 361	501	СУМА НА ПАСИВА (А+В+Г)	1 361
				501

Дата на съставяне:
15.05.2020 г.

Съставител:
БИ ЕМ СИ ПАРТНъРС ООД
ЕИК 203326521
Борислав Асенов

Ръководител:
Красимира Величкова

Дата на аудиторски доклад: 15.06.2020

ОТЧЕТ ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ

на СДРУЖЕНИЕ БЪЛГАРСКИ ДАРИТЕЛСКИ ФОРУМ
за периода: 01.01.2019 - 31.12.2019

НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗХОДИТЕ	СУМА (в хил. лв.)		НАИМЕНОВАНИЕ НА ПРИХОДИТЕ	СУМА (в хил. лв.)	
	Текуща година (1)	Предходна година (2)		Текуща година (1)	Предходна година (2)
(a)			(a)		
I. Разходи за дейността					
A. Разходи за регламентирана дейност					
1 Дарения	1 219	1 093	I. Приходи за дейността		
2 Други разходи	258	329	Б. Приходи от регламентирана дейност		
Всичко A:	1 477	1 422	1 Приходи от дарения под условие	1 464	1 457
B. Административни разходи	69	67	2 Членски внос	49	41
Общо I:	1 546	1 489	3 Други приходи	7	-
II. Финансови разходи			Общо I:	1 520	1 498
1 Отрицателни разлики от промяна на валутни курсове	1	4	II. Финансови приходи		
2 Други разходи по финансова операции	-	1	1 Положителни разлики от операции с финансови активи и инструменти	4	4
Общо II:	1	5	2 Положителни разлики от промяна на валутни курсове	1	11
III. Общо разходи	1 547	1 494	Общо II:	5	15
IV. Резултат	-	23	III. Печалба от стопанска дейност	8	4
Всичко (III + IV)	1 547	1 517	IV. Общо приходи	1 533	1 517
			V. Резултат	14	-
			Всичко (IV+V)	1 547	1 517

Дата на съставяне:
15.05.2020 г.

Съставител:
БИ ЕМ СИ ПАРТНЪРС ООД
ЕИК 203326521
Борислав Асенов

Ръководител:
Красимира Величкова

Дата на одиторски доклад: 15.06.2020

ОТЧЕТ
за паричните потоци по прекия метод
на СДРУЖЕНИЕ БЪЛГАРСКИ ДАРИТЕЛСКИ ФОРУМ
за периода: 01.01.2019 - 31.12.2019

Наименование на паричните потоци (a)	Текуща година (1)	Предходна година (2)
I. Наличност на парични средства в началото на периода	270	508
II. ПАРИЧНИ ПОТОЦИ ОТ НЕСТОПАНСКА ДЕЙНОСТ		
A. Постъпления от нестопанска дейност		
1. Получени дарения под условие	1 655	1 322
2. Постъпления от членски внос	50	42
3. Получени обезщетения за застраховане	7	-
4. Постъпления от банкови и валутни операции	5	15
5. Други постъпления	1	13
Всичко постъпления от нестопанска дейност	1 718	1 392
B. Плащания за нестопанска дейност		
1. Изплатени дарения	1 059	1 237
2. Изплатени заплати	147	143
3. Изплатени осигуровки	47	47
4. Плащания по банкови и валутни операции	1	5
5. Плащания за услуги	75	153
6. Други плащания	42	46
Всичко плащания за нестопанска дейност	1 371	1 631
V. Нетен паричен поток от нестопанска дейност	347	(239)
III. ПАРИЧНИ ПОТОЦИ ОТ СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ		
A. Постъпления от стопанска дейност		
1. Постъпления от клиенти	13	16
Всичко постъпления от стопанска дейност	13	16
B. Плащания за стопанската дейност		
1. Изплатени данъци	-	1
2. Други плащания	7	14
Всичко плащания за стопанската дейност	7	15
B. Нетен паричен поток от стопанската дейност	6	1
IV. Наличност на парични средства в края на периода	623	270
V. ИЗМЕНЕНИЕ НА ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА ПРЕЗ ПЕРИОДА	353	(238)

Дата на съставяне:
15.05.2020 г.

Съставител:
БИ ЕМ СИ ПАРТНЪРС ООД
ЕИК 203326521
Борислав Асенов

Ръководител:
Красимира Величкова

Дата на одиторски доклад: 15.06.2020

ОТЧЕТ ЗА СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ

на СДРУЖЕНИЕ БЪЛГАРСКИ ДАРИТЕЛСКИ ФОРУМ
за периода: 01.01.2019 - 31.12.2019

Показатели	РЕЗЕРВИ						Финансов резултат от минали години				Общо собствен капитал
	Записан капитал	Премии от емисии	Резерв от последващи оценки	Законови резерви, свързани с изкупени собствени акции	Резерв, съгласно учредителен акт	Други резерви	Неразпределена печалба	Непокрита загуба	Текуща печалба (загуба)		
(a)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1. Сaldo в началото на отчетния период	-	-	-	-	-	-	155	-	-	-	155
2. Финансов резултат за текущия период	-	-	-	-	-	-	(14)	-	-	-	(14)
3. Сaldo към края на отчетния период	-	-	-	-	-	-	141	-	-	-	141
4. Собствен капитал към края на отчетния период (3)	-	-	-	-	-	-	141	-	-	-	141

Дата на съставяне:
15.05.2020 г.

Съставител:
БИ ЕМ СИ ПАРТНЪРС ООД
ЕИК 203326521
Борислав Асенов

Ръководител:
Красимира Величкова

Дата на аудиторски доклад: 15.06.2020

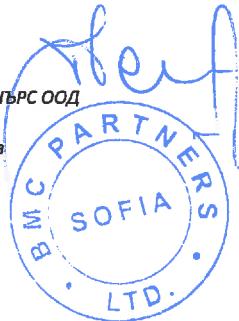
ОТЧЕТ ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ

на СДРУЖЕНИЕ БЪЛГАРСКИ ДАРИТЕЛСКИ ФОРУМ
за периода: 01.01.2019 - 31.12.2019

НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗХОДИТЕ	СУМА (в хил. лв.)		НАИМЕНОВАНИЕ НА ПРИХОДИТЕ	СУМА (в хил. лв.)	
	Текуща година (1)	Предходна година (2)		Текуща година (1)	Предходна година (2)
(a)			(a)		
A. Разходи			Б. Приходи		
1 Разходи за сировини, материали и външни услуги, в т. ч.:	3	-	1. Нетни приходи от продажби, в т. ч.:	19	18
а) външни услуги	3	-	а) услуги	19	18
2 Разходи за персонала, в т. ч.:	7	13	2. Други приходи	1	-
а) разходи за възнаграждения	6	11			
б) разходи за осигуровки	1	2	Общо приходи от оперативна дейност (1+2)	20	18
3 Други разходи	1	1	Общо приходи (1+2)	20	18
Общо разходи за оперативна дейност (1+2+3)	11	14			
4 Печалба от обичайна дейност	9	4			
Общо разходи (1+2+3)	11	14			
5 Счетоводна печалба (общо приходи-общо разходи)	9	4			
6 Разходи за данъци от печалбата	1	-			
7 Печалба (5 - 6)	8	4			
Всичко (Общо разходи+6+7)	20	18	Всичко (Общо приходи)	20	18

Дата на съставяне:
15.05.2020 г.

Съставител:
БИ ЕМ СИ ПАРТНЪРС ООД
ЕИК 203326521
Борислав Асенов

Ръководител:
Красимира Величкова

Дата на одиторски доклад: 15.05.2020

ПРИЛОЖЕНИЕ

КЪМ ГОДИШНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ НА СДРУЖЕНИЕ „БЪЛГАРСКИ ДАРИТЕЛСКИ ФОРУМ“ (БДФ) ЗА 2019 ГОДИНА

I. КРАТКА ХАРАКТЕРИСТИКА И ПРАВЕН СТАТУТ

СДРУЖЕНИЕ „БЪЛГАРСКИ ДАРИТЕЛСКИ ФОРУМ“ (БДФ) е неправителствена организация, регистрирана по фирмено дело 12015 по описа на СГС за 2003 г., като сдружение за извършване на общественополезна дейност по Закона за юридическите лица с нестопанска цел и вписана в Централния регистър на ЮЛНЦ към Министерството на правосъдието. Управителен орган на сдружението е Управителния съвет. Оперативно то се представява и управлява от Председател на УС и Изпълнителен директор – съответно Цецка Караджова и Красимира Величкова – заедно и поотделно. Седалището на сдружението е гр. София, ул. „Солунска“ № 56, а адресът на управление – гр. София, ул. „Леонардо Да Винчи“ № 4Б. През финансовата година, приключваща на 31.12.2019 г. не са настъпили промени в ръководството и представителството на сдружението.

II. СЧЕТОВОДНИ ПРИНЦИПИ И БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ГФО

Сдружението води своето текущо счетоводство и изготвя финансовите си отчети в националната валута на Република България – български лев, която е и основната валута в икономическата среда, в която той оперира, в съответствие с изискванията на българското търговско, счетоводно и данъчно законодателство, а при възникване на отношения неурядени от националното законодателство, прилага нормите и на правото на ЕС. Сдружение БДФ прилага и изготвя финансовите си отчети на база Националните счетоводни стандарти. Всички данни за 2019 г. и 2018 г. са представени в хил. лв. при спазване на принципа на историческата цена.

Към датата на изготвяне на Годишния финансов отчет, ръководството е направило преценка на способността на организацията да продължи своята дейност като действащо предприятие. При формирането на тази преценка е взета предвид цялата налична информация за предвидимото бъдеще, която се отнася поне, но не се ограничава до дванадесет месеца от датата на изготвяне на финансовия отчет.

Настоящият Годишен финансов отчет е изгoten и при спазване на следните счетоводни принципи:

- ✓ Последователност на представянето и сравнителна информация – представянето и класификацията на статиите във финансовите отчети, счетоводните политики и методите за оценяване се запазват и прилагат и през следващи отчетни периоди с цел - постигане на съпоставимост между счетоводните данни и показатели през различните отчетни периоди.
- ✓ Предгазливост – ръководството е направило оценка на активите и пасивите към датата на изготвяне на финансовия отчет с цел елиминиране на предполагаеми рискове и очаквани загуби.
- ✓ Начисляване – приходите и разходите по сделките и събитията са отразени счетоводно към датата на възникване, независимо от момента на уреждане на плащанията по тях.
- ✓ Независимост на отделните отчетни периоди и стойностна връзка между начален и краен баланс.
- ✓ Същественост – във финансовите си отчети, предприятието представя поотделно всяка съществена група статии с подобен характер.

- ✓ Компенсиране – предприятието не извършва прихващания между активи и пасиви или приходи и разходи и отчита поотделно както активи и пасиви, така и приходи и разходи.
- ✓ Предимство на съдържанието пред формата – сделките и събитията се отразяват в съответствие с тяхното икономическо съдържание и същност, независимо от правната им форма.

Допустимите счетоводни предположения и приблизителни счетоводни оценки при изготвяне на Годишния финансов отчет на СДРУЖЕНИЕ „БЪЛГАРСКИ ДАРИТЕЛСКИ ФОРУМ“ и при оценката на някои активи и пасиви на Сдружението са извършени на базата на най-добрата преценка, направена от ръководството, базирана на историческия опит и анализ на всички фактори, оказващи влияние при дадените обстоятелства към датата на изготвяне на отчета.

III. ДЕФИНИЦИЯ И ОЦЕНКИ НА ЕЛЕМЕНТИТЕ НА СЧЕТОВОДНИЯ БАЛАНС И ОТЧЕТА ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ

1. НЕТЕКУЩИ (ДЪЛГОТРАЙНИ) АКТИВИ.

1.1. НЕМАТЕРИАЛНИ И МАТЕРИАЛНИ ДЪЛГОТРАЙНИ АКТИВИ.

Нетекущите (дълготрайни) материални и нематериални активи на организацията се оценяват и първоначално се признават по цена на придобиване, която включва покупната цена, мита и невъзстановими данъци, както и всички преки разходи за привеждане на актива в работно състояние и на мястото му, предвидено от ръководството за експлоатация. След първоначално признаване, предприятието отчита нетекущите си материални и нематериални активи по цена на придобиване, намалена с размера на начислената амортизация и натрупаните загуби от обезценка. Възприетият праг на същественост е 700.00 (седемстотин) лева.

2. ТЕКУЩИ (КРАТКОТРАЙНИ) АКТИВИ.

2. 1. ТЕКУЩИ ВЗЕМАНИЯ.

Текущите вземания могат да бъдат:

- ✓ вземания от клиенти и вземания по предоставени аванси (от доставчици);
- ✓ други вземания – вземания от донори по договори за финансиране, вземания от подотчетни лица, присъдени вземания, данъци за възстановяване и други.

Текущите вземани първоначално се оценяват по тяхната номинална стойност в момента на тяхното възникване.

Текущите вземания в чуждестранна валута се оценяват в момента на тяхното възникване, като левовата им равностойност се формира от размера на валутата и централния курс на БНБ към датата на сделката.

Периодично текущите вземания в чуждестранна валута, които представляват парични позиции, се оценяват към датата на съставяне на финансовия отчет, както и към датата на междинните финансови отчети по централния курс на БНБ (заключителен курс).

Получените разлики при оценката по заключителен курс към датата на финансовия отчет се отчитат като текущ финанс приход или текущ финанс разход.

Текущите вземания се отписват при настъпване на едно от следните обстоятелства:

- изтичане на давностния срок за вземането, но не повече от 5 години от момента, в който вземането е станало изискуемо;
- възмездно прехвърляне на вземането;
- производството по несъстоятелност на дължника е прекратено с утвърден оздравителен план, в който се предвижда непълно удовлетворяване на предприятието; отписва се само намалението на вземането;
- с влязло в сила съдебно решение е постановено, че вземането или част от него е недължимо; отписва се само недължимата част от вземането;
- преди изтичане на давностния срок вземанията са погасени по силата на закон;

- при заличаване на дължника, когато вземането или част от него е останало неудовлетворено; отписва се неудовлетворената част от вземането.

2. 2. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА.

Парични средства са притежаваните от организацията активи като касови наличности, наличности в банкови и депозитни сметки.

Паричните средства в чуждестранна валута се отчитат по курс на придобиване. Намалението на паричните средства в чуждестранна валута се отчитат по валутен курс на продажбата им. Разликите се представят като текущи финансови приходи или финансови разходи.

Паричните средства деноминирани в чуждестранна валута към датата на финансовия отчет се оценяват по заключителен курс на БНБ (и/или към междинните финансови отчети). Възникналите разлики се отчитат като текущи финансови приходи или текущи финансови разходи.

3. РАЗХОДИ ЗА БЪДЕЩИ ПЕРИОДИ.

Това са разходи на организацията, плащанията по които са извършени през един отчетен период, но икономическата изгода от тяхното извършване се очаква да настъпи през следващ отчетен период. В зависимост от своето съдържание могат да бъдат класифицирани като финансови и нефинансови разходи за бъдещи периоди, в т.ч. лихви по лизингови договори, предплатени наеми, застраховки и пр.

4. СОБСТВЕН КАПИТАЛ.

Собствения капитал на предприятието е остатъчната стойност на активите след приспадане на неговите пасиви. Елементите на собствения капитал са:

- ✓ записан капитал (уставен, учредителен) – регистрираните и внесени имуществени вноски на учредителите на сдружението, съгласно СС 9.
- ✓ други резерви – представляват резервите, резултат от дейността на сдружението, тъй като по закон, същото не формира финансов резултат от дейността си (освен в случаите когато осуществлява стопанска дейност, за която изготвя отделен ОПР и облага по общия ред), а вече обложената печалба (реализирана загуба) намира отражение в изменение на формирани резерви, съгл. СС 9.

5. ЗАДЪЛЖЕНИЯ.

Задълженията се класифицират като:

- ✓ задължения към финансови предприятия;
- ✓ получени аванси;
- ✓ задължения към доставчици;
- ✓ други задължения.

Задълженията се оценяват по стойността по която са възникнали.

Дългосрочните задължения с фиксиран падеж се оценяват последващо по амортизируема стойност, чрез прилагане на метода на ефективния лихвен процент.

Задълженията в чуждестранна валута се оценяват в момента на тяхното възникване, като левовата им равностойност се формира от размера на валутата и централния курс на БНБ към датата на сделката.

Периодично задълженията в чуждестранна валута, които представляват парични позиции се оценяват към датата на съставяне на финансовия отчет, както и към датата на междинните финансови отчети по централния курс на БНБ (заключителен курс).

Получените разлики при оценката по заключителен курс към датата на финансовия отчет се отчитат като текущ финансовый приход или текущ финансовый расход.

6. ПРИХОДИ ЗА БЪДЕЩИ ПЕРИОДИ И ФИНАНСИРАНИЯ.

Приходите за бъдещи периоди и финансиранятия се класифицират от една страна като:

- ✓ Дългосрочни – със срок на уреждане над 12 месеца;
- ✓ Краткосрочни – със срок на уреждане до 12 месеца (или съответната пропорционална част от класифицирани като дългосрочни, която подлежи на признаване за текущия период);

От друга страна се подразделят на:

- ✓ Приходи за бъдещи периоди и финансирания за текущата дейност и
- ✓ Приходи за бъдещи периоди и финансирания за придобиване на дълготрайни активи – признават се в състава на текущите приходи до размера на начислената през текущата финансова година амортизация на съответните активи, за придобиването на които са били предоставени.

7. ПРИХОДИ.

Приходите се класифицират на:

- ✓ приходи от регламентирана дейност, в т.ч: приходи от дарения под условие, приходи от дарения без условие, приходи от членски внос и други приходи от регламентирана дейност.
- ✓ приходи от стопанска дейност (продажба на стоки или оказване на услуги) – в случаите когато сдружението е осуществлявало стопанска дейност;
- ✓ приходи от използване от други лица на активите на предприятието – лихви, лицензионни възнаграждения, дивиденти и други.

Приходите се оценяват по справедливата стойност на полученото или подлежащо на получаване възнаграждение.

Като приходи от регламентирана дейност се признават: получените финансиранния под условие – по реда на СС 9 „Представяне на финансовите отчети на предприятията с нестопанска дейност”, resp. в съответствие с постановките на СС 20 „Отчитане на правителствени дарения и оповестяване на правителствена помощ”; приходите от дарения без условие; други приходи от регламентирана дейност, които подлежат на незабавно признаване в резултата за периода и не произтичат от стопанска дейност.

Приходът от продажбата на продукция и стоки се признава, когато са изпълнени едновременно следните условия:

- предприятието е прехвърлило на купувача, значителни рискове и изгоди, свързани със собствеността на продукцията или стоките;
- предприятието не запазва участие в управлението или ефективен контрол върху продаваните продукция или стоки;
- сумата на прихода може да бъде надеждно изчислена;
- предприятието има икономическа изгода от сделката по продажба;
- направените разходи във връзка със сделката могат да бъдат надеждно изчислени.

Приходът от сделки за извършване на услуги се признава в зависимост от етапа на завършеност на сделката към датата на съставяне на финансовия отчет и при условие, че резултатът от сделката може да бъде надеждно оценен.

Резултатът от сделката за извършване на услуги може да се оцени надеждно, когато са изпълнени едновременно следните условия:

- сумата на прихода може да бъде надеждно оценена;
- предприятието има икономическа изгода от сделката;
- етапът на завършеност на сделката може да бъде надеждно определен;
- разходите, направени по сделката, както и разходите за завършването ѝ могат надеждно да бъдат измерени.

Приходът, свързан с използването на активи на предприятието се признава както следва:

- лихвите се признават текущо, чрез отчитане на ефективния доход от актива;
- лицензионните възнаграждения се признават според разпоредбите на съответното споразумение;
- дивидентите се признават, когато се установи правото на тяхното получаване.

8. РАЗХОДИ.

Разходите се признават в ОПР, когато възникне достоверно оценимо намаляване на икономическата изгода, свързана с намаляването на активи или с нарастване на пасиви и в съответствие със счетоводните принципи за текущо начисляване и съпоставимост на приходите и разходите.

Разходите се класифицират и отчитат по икономически елементи както следва:

- ✓ разходи за материали;
- ✓ разходи за външни услуги;
- ✓ разходи за амортизации;
- ✓ разходи за възнаграждения;
- ✓ разходи за социални осигуровки;
- ✓ разходи за данъци;
- ✓ разходи за дарения;
- ✓ други разходи.

Впоследствие разходите се разпределят по функционално направление в следните категории:

- разходи за регламентирана дейност;
- разходи за стопанска дейност (когато организацията е осъществяваща такава в рамките на финансовата година);
- разходи за администрация и управление.

Разходите за регламентирана дейност се организират аналитично по проекти, които сдружението изпълнява за отчетния период, така че да може да бъде предоставена сравнителна информация за размера и вида на разходите в съответствие с изискванията на финансиращата организация (донора) и структурирани адекватно на одобрения бюджет на проекта.

Финансовите разходи са свързани с използване на ресурси, предоставени на предприятието.

Лихви се начисляват независимо от времето на уреждане на задълженията.

Разходите за застраховки, абонаментна поддръжка и други подобни разходи за бъдещи периоди се разсрочват пропорционално през периодите за които се отнасят.

Административните и финансовите разходи се отчитат като текущи.

IV. ОПОВЕСТЯВАНИЯ, В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СС 1 „ПРЕДСТАВЯНЕ НА ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ”

1. Валутен курс за преизчисляване на паричните позиции в чуждестранна валута към датата на финансовия отчет – в *Годишния финансов отчет на Сдружение „Български дарителски форум“* към 31.12.2019 г. се съдържат единствено валутни експозиции в евро и щатски долари, оценени както следва:
 - 1.1. *Валутни експозиции в евро* - по фиксирания курс на БНБ към еврото, а именно 1 (едно) евро = 1.95583 лева.
 - 1.2. *Валутни експозиции в щатски долари* – по заключителния централен курс на БНБ към 30.12.2019 г., а именно 1 (един) щ.д. = 1.74099 лева.
2. Предприятия, в които организацията притежава 20 и повече процента дялово участие – БДФ не притежава дялови участия в други предприятия.
3. Размер на предоставените аванси и кредити на административния персонал и членовете на органите на управление по категории – през *отчетният период, сдружението не е предоставяло аванси или кредити на административния си персонал или членовете на органите на управление*.
4. Гаранции, предоставени на административния персонал и членовете на органите на управление по категории – *няма информация към датата на отчета, сдружението да е предоставяло гаранции в полза на административния персонал или членове на органите на управление*.
5. Сдружение „Български дарителски форум“ не е част от група и не консолидира финансовия си отчет с други предприятия.

V. ОПОВЕСТЯВАНИЯ, ИЗИСКВАНИ ОТ ПРИЛОЖИМИ СТАНДАРТИ ЗА ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ

1. Дълготрайни нематериални активи:

(в хил. лв.)

Категории	31.12.2019 г.	31.12.2018 г.
Балансова стойност на нематериалните дълготрайни активи с ограничения върху правото на собственост (залози) по групи активи	0	0
Стойност на поетите ангажименти за придобиване на нематериални дълготрайни активи, включително платените аванси	0	0
Стойност на ползваните в дейността нематериални дълготрайни активи – чужда собственост	0	0
Балансова стойност на нематериалните дълготрайни активи, които временно са извадени от употреба	0	0
Отчетна стойност на напълно амортизираните нематериални дълготрайни активи	20	20
Обща сума на разходите през текущия отчетен период за изследователска дейност	0	0
Обща сума на разходите за развитие през текущия отчетен период и с натрупване	0	0
Стойност на нематериалните активи, придобити от развитие през текущия отчетен период	0	0

2. Дълготрайни материални активи:

(в хил. лв.)

Категории	31.12.2019 г.	31.12.2018 г.
Балансова стойност на материалните дълготрайни активи с ограничения върху правото на собственост (залози и ипотеки) по групи активи	0	0
Стойност на поетите ангажименти за придобиване на материални дълготрайни активи, включително платените аванси	0	0
Стойност на ползваните в дейността материални дълготрайни активи – чужда собственост	0	0
Балансова стойност на материалните дълготрайни активи, които временно са извадени от употреба	0	0
Отчетна стойност на напълно амортизираните материални дълготрайни активи	4	4

3. Амортизации

Амортизацията се признава в отчета за приходите и разходите на база линейния метод, въз основа на очаквания полезен срок на активите и започва да се начислява от началото на месеца, следващ месеца на въвеждане в експлоатация.

Земята и разходите за придобиване на дълготрайни материални активи не се амортизират.

Използваните амортизационни норми са както следва:

Групи Активи	Годишна АН (%)
Обзавеждане и други ДМА	15
Леки автомобили	25
Компютърна техника, периферия и софтуер	50

4. Дългосрочни финансови активи

Към датата на отчета, организацията не притежава дългосрочни финансови активи.

5. Отсрочени данъци

Не са осчетоводени данъчни временни разлики.

6. Материални запаси (в хил. лв.)

Категории	31.12.2019 г.	31.12.2018 г.
Отчетна стойност на СМЗ по нетна реализирана стойност	0	0
Отчетна стойност на СМЗ дадени в залог за обезпечение на пасиви	0	0
Размер на намалението на отчетната стойност до нетната реализирана стойност (обезценка)	0	0
Размер на възстановената загуба от обезценка, отчетена през текущия период	0	0
Разлика между балансовата стойност и пазарната стойност на СМЗ към датата на изготвяне на отчета (когато е съществена)	0	0

7. Вземания (в хил. лв.)

Наименование	31.12.2019 г.	31.12.2018 г.
Вземания от клиенти	9	9
Други вземания	718	216
Общо:	727	225

В балансовата статия „Други вземания”, сдружението основно представя в Баланса вземанията си от донори по сключени договори за финансиране на проекти, дейностите по които не са приключили към датата на отчета или се очаква балансово плащане, както и вземанията от мобилните оператори, подлежащи на разпределение през ДМС платформата.

8. Парични средства (в хил. лв.)

Наименование	31.12.2019 г.	31.12.2018 г.
Парични средства в левове	450	54
Парични средства в чуждестранна валута	173	216
Блокирани парични средства	0	0
Общо:	623	270

9. Разходи за бъдещи периоди (в хил. лв.)

Вид на отсрочения разход	до 1 година	над 1 година	Общо
	1	0	
Предплатен наем на офис за 2020 г.	1	0	1
Всичко:	1	0	1

10. Получени кредити

Към 31.12.2019г., сдружението няма отпуснати кредити за финансиране на дейността си.

11. Задължения по лизингови договори

Към датата на изготвяне на финансовия отчет БДФ не е страна по договори за финансов лизинг.

12. Текущи данъчни задължения

Към 31.12.2019 г., БДФ има текущи данъчни задължения в размер на 2 хил. лв.

През финансовата 2019-та година, Сдружение „БДФ“ осъществява стопанска дейност –под формата на спонсорство и консултантски услуги, приходите, разходите и финансовият резултат от която, са представени в изготвения ОПР от стопанска дейност. Финансовият резултат от стопанска дейност за 2019 г. е положителен и възлиза на 8 хил. лв. Начислен е дължимият данък върху печалбата по реда на ЗКПО.

13. Финансирания и приходи за бъдещи периоди (в хил. лв.)

Наименование на проекта (източник на финансиране)	31.12.2019 г.	31.12.2018 г.
MOTTF / GRANT 2004 00573 05	0	60
ФРГИ1 / 777266-LGBTIBG	0	5
ACF64 / ДАРИТЕЛСТВО ЗА ПРОМЯНА	192	0
AFB19 / BEE.1006.20190514	464	0
Други (финансирания на дейността и други)	107	2
Общо:	763	67

14. Сделки със свързани лица

През годината сдружението не е осъществявало сделки със свързани лица.

15. Провизии, условни активи и условни пасиви

Към датата на баланса няма начислени провизии.

16. Фундаментални грешки и промени в счетоводната политика

През отчетният период на са открити фундаментални грешки и не са настъпили промени във възприетата и прилагана счетоводна политика на организацията.

17. Събития, настъпили след датата на изготвяне на ГФО

Между датата на баланса и датата, на която настоящият финансов отчет е одобрен от ръководството, не са настъпили обстоятелства (както благоприятни, така и неблагоприятни), които да налагат изрично оповестяване и корекции в отчета.

Годишният финансов отчет на Сдружение БДФ е изгoten на 15.05.2020 г. и е одобрен от Изпълнителния директор на организацията.

Дата: 15.05.2020 г.

Съставител:

Ръководител:

